

ТЕМА І: МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1. Зміст та роль функції планування в процесі управління підприємством.
2. Принципи планування.
3. Види планування.
4. Методи розрахунку планових показників.
5. Процес планування діяльності підприємства.
6. Призначення та зміст поточного плану

1. Зміст та роль функції планування в процесі управління підприємством

- ▣ **Планування** – це процес визначення цілей організації та найкращих шляхів їх досягнення.
- ▣ **Плани** – це документи, де фіксується процес планування; установлюється система взаємозалежних завдань, спрямованих на досягнення єдиної мети організації; визначаються етапи, терміни і послідовність їхнього виконання

▣ **Предмет планування** складають взаємовідносини учасників діяльності підприємницьких структур стосовно визначення напрямків і цілей використання ресурсів і розподілу результатів діяльності. **Об'єктами планування** на підприємстві є окремі сфери діяльності та його структурні підрозділи.

Принципи планування:

- ▣ Принцип системності. Планування повинно носити системний характер, плани підприємства по окремих сферах виробничо-господарської діяльності та структурних підрозділах повинні бути пов'язані між собою.
- ▣ Принцип оптимальності. Плани повинні враховувати відносну обмеженість та взаємозамінність ресурсів, що потребує розробки альтернативних варіантів плану та вибору з них оптимального.

Принципи планування:

- **Принцип економічності.** Витрати на планування не повинні перевищувати ефект від використання його результатів.
- **Принцип ситуативності.** Найефективнішим планом у конкретній ситуації є план, який більш за все відповідає даній ситуації.
- **Принцип участі.** Керівники всіх підрозділів підприємства повинні приймати участь у процесі планування.

Принципи планування:

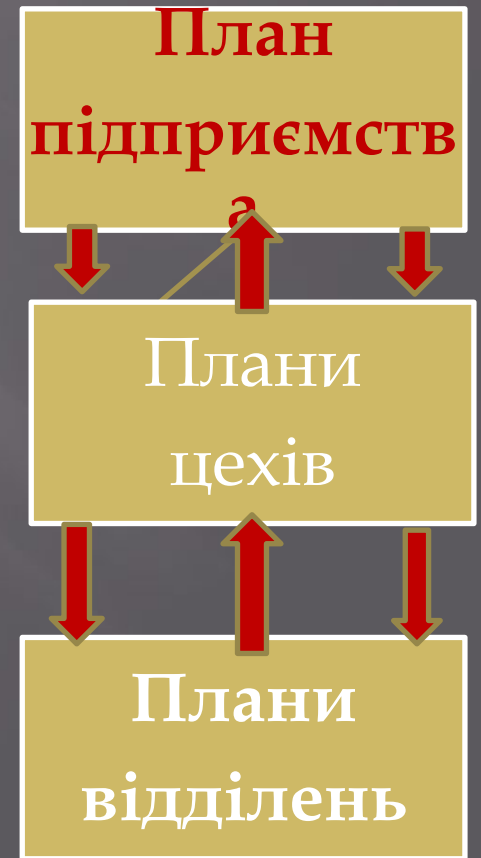
- ▣ Принцип безперервності. Управляючий вплив плану повинен бути безперервним.
- ▣ Принцип зворотного зв'язку. Результати реалізації плану необхідно використовувати для його корегування та при розробці плану на наступний період.

Види планування:

- ▣ За терміном планування, який охоплюють плани:
  - довгострокове планування;
  - середньострокове планування;
  - короткострокове планування.

- ▣ За задачами, які вирішуються у процесі планування:
  - стратегічне планування;
  - поточне планування;
  - оперативне планування.

Види планування:

- За формою узгодження планів з ієрархічної точки зору:
  - ретроградне планування;
  - прогресивне планування;
  - циркулярне планування;

Види планування:

- ▣ . За орієнтацією ідей планування у часі:
  - реактивне планування;
  - інактивне планування;
  - преактивне планування;
  - інтерактивне планування;

- ▣ За горизонтом планування:
  - жорстке планування;
  - ковзане планування.

- ▣ **Реактивне планування** базується на аналізі попереднього досвіду діяльності, виробничі проблеми розглядаються без зв'язку. Це планування починається знизу.
- ▣ **Інактивне планування** орієнтується на існуюче положення та не передбачає ні повернення до минулого, ні шлях вперед. Використовується прогресивний спосіб узгодження планів по рівнях ієрархії системи управління підприємством.
- ▣ **Преактивне планування** спрямоване на здійснення змін в різних сферах діяльності підприємства у відповідності з прогнозом майбутнього стану підприємства та об'єктів зовнішнього середовища. Використовується ретроградний спосіб узгодження планів по рівнях ієрархії.
- ▣ **Інтерактивне планування** пов'язане з проектуванням бажаного стану підприємства і з винаходом шляхів переходу в цей стан. Це планування виходить з того, що майбутнє, в значний мірі, є продуктом дій учасників діяльності підприємства. Передбачається циркуляційний спосіб узгодження планів відділень, цехів та

4. Методи розрахунку планових показників

- ▣ **Нормативний метод** - показники визначаються прямим розрахунком на основі встановлених норм і нормативів.
- ▣ **Пофакторний метод** пов'язує величину планового показника із величинами вихідних показників-факторів.
- ▣ **Метод екстраполяції** передбачає визначення показників на основі їхньої динаміки, що склалася у минулому.
- ▣ **Експертні методи** базуються на використанні професійних знань, досвіду, інтуїції та уявлення

5. Процес планування діяльності підприємства.

6. Призначення та зміст поточного плану

Запитання для самоперевірки:

- ▣ Сформулюйте сутність планування в умовах ринкової економіки.
- ▣ Обґрунтуйте необхідність планування.
- ▣ Які методи використовують для розробки планів?
- ▣ Які види планування застосовують на підприємствах?
- ▣ Назвіть принципи планування.
- ▣ Дайте характеристику структурним елементам організації планування: плановий персонал, організаційна структура планування, схема планування (зверху-вниз, знизу-вверх).
- ▣ Наведіть приклади варіантів організації відділів планування на підприємстві.
- ▣ В чому сутність аналізу відхилень для оцінки виконання планів?